

NOTAT 2019-06

Det finske EU-formandskab

Den 30. juni 2019 overtog Finland EU-formandskabet efter Rumænien. Finland bliver samtidig det første formandskabsland til at integrere de nye prioriteter i den strategiske dagsorden for 2019-2024 i Rådets arbejde, der skal fremtidssikre Europa. Overskriften for det finske EU-formandskab er "bæredygtigt Europa, bæredygtig fremtid", og bag disse ord gemmer sig ambitioner om at sikre sammenhængskraften ved at lægge øget vægt på social, økonomisk og klimaorienteret politik i EU. Uddannelse berøres kort, men kan antages at være bagvedliggende i programmets temaer om bl.a. socialpolitik og digitalisering.

Et bæredygtigt værtskab

Den sidste halvdel af 2019 kan de europæiske ministre indstille sig på, at 'bæredygtighed' både vil blive et nøgleord og komme til at præge EU-formandskabet, som nu varetages af Finland. Det finske formandskab har f.eks. valgt at droppe de 'obligatoriske' gaver med værtslandets logo. I stedet skal gavebudgettet bruges til at modvirke drivhusgasudslippene fra ministrenes flyrejser til og fra møder i henholdsvis Helsinki og Bruxelles. Desuden vil ministrene få servereret almindeligt postevand frem for de gængse flaskevand, når de ankommer til ministerrådsmøder i Finland. Med 'bæredygtighed' som nøgleord forholder Finland sig til, hvor Europa skal bevæge sig hen – på klima- og miljøområdet – men også socialt og økonomisk. Formandskabets [program](#) fokuserer i den forbindelse på fire hovedprioriteter:

- 1) at styrke fælles værdier og retsstatsprincippet
- 2) at gøre EU mere konkurrencedygtigt og socialt inkluderende
- 3) at styrke EU's position som global leder inden for klimaindsatsen
- 4) at sikre en omfattende beskyttelse af borgernes sikkerhed

Det finske formandskab argumenterer for netop disse prioriteter i lyset af en øget kompleks og uforudsigelig global verden. Det omfatter bl.a. det ambitiøse mål, at der opnås enighed i EU om at være klimaneutral i år 2050 under det finske formandskab. Et mål EU's stats- og regeringsledere ikke kunne blive enige om ved topmødet få dage inden, Finland tog over for Rumænien. Det sker samtidig med, at der internt i Europa – i lande som Polen og Ungarn - bliver stillet spørgsmålstegn ved de retsstatslige principper og europæiske værdier, som i seks årtier har præget Europa siden Rom-traktatens underskrivelse i 1958. I det finske formandskabsprogram formuleres derfor vigtigheden af et forenet Europa således: "*The cornerstones of European integration – peace, security, stability, democracy and prosperity – need to be protected. It is only by acting together and defending our common values that the EU can tackle the major challenges of our time while promoting the wellbeing and prosperity of its citizens*" (side 3).

Et EU med nordiske briller?

Finland beskriver målsætningen om et konkurrencedygtigt og socialt inkluderende EU, og for at fremme dette er det fuldt ud nødvendigt at prioritere forskning, udvikling, innovation og digitalisering. Her spiller uddannelse en central rolle: ”By fostering skills, education and training, regional and social fairness, and gender equality, the EU will create sustainable growth and wellbeing for its citizens” (side 3)

Det står med Finlands program klart, at den sociale dimension bør få en stor opmærksomhed og prioritering i EU, for at unionens fremtid kan sikres. Selvom formandskabet anerkender, at den europæiske model for *wellbeing* baserer sig på økonomisk vækst, så hersker der i det finske program et ønske om, at det indre marked må tænkes på en mere holistisk og fremadskuende vis end blot at blive betragtet med økonomiske briller. Derfor understreger det finske værtskab, at den europæiske søjle for sociale rettigheder fortsat er vigtig og må inddrages i den fremtidige udvikling af det indre marked. Den videre udvikling af Unionen skal baseres på styrket tillid til EU, som skal vindes hos de europæiske borgere gennem øget transparens, bedre regulering, mere borgerinddragelse og en respekt for subsidiaritets- og proportionalitetsprincippet.

Der kan tolkes et vist nordisk velfærdspolitisk islæt over de finske formuleringer, som bl.a. lyder, at alle politiske sektorer er nødt til at arbejde for at fremme *equality and inclusiveness*. I den forbindelse påpeges det også, at ulighed er skyld i et alt for stort tab af både menneskeligt og økonomisk potentiale i de enkelte medlemslande og i et samlet EU. De finske formuleringer og fremtidige ønsker til et EU er ikke helt ulig formuleringer i det danske forståelsespapir, som den nylåede socialdemokratiske regering præsenterede for Danmark sammen med deres støttepartier i slutningen af juni. Her lyder det bl.a., at den stigende ulighed i samfundet udgør en samfundsmæssig udfordring og må bekæmpes. Det danske samfund har brug for en styrket sammenhængskraft, der skal sikres gennem øget tillid bl.a. til de bærende samfundsinstitutioner og til det politiske system. Heri må velfærd og uddannelse atter sættes som nogle af samfundets topprioriteter, fastslår forståelsespapiret.

Koblingen kommer ikke helt ud af det blå, idet den finske regering, som siden et regeringsskifte i begyndelsen af juni 2019, består af en centrum-venstre-regering ledet af de finske socialdemokrater. Den nye finske statsminister, Antti Rinne har omtalt sine nabolande, Danmark og Sverige, som mulige allierede under det finske formandskab. Den finske statsleder skulle efter sigende have udtalt om en eventuel alliance: ”Det kan blive en hjælp for det finske formandskab i EU. For vi har det samme udgangspunkt i de politiske diskussioner på EU-plan”¹.

Formandskabets uddannelsesagenda og -møder

Under overskriften ”Wellbeing and skills: the foundation of inclusive growth” introduceres Finlands ambitioner for uddannelsesområdet i EU. Som overordnet mål har det finske formandskab, at europæisk uddannelse og forskning skal være den bedste i verden. Til at indfri målet må EU forholde sig til både ændringer i jobfunktioner og øget digitalisering, hvilket vil kræve en uddannelsesstrategi, der er gearret til

¹ Læs mere i Jyllands-Postens artikel fra den 26. juni 2019: <https://jyllands-posten.dk/international/europa/ECE11469037/finland-ser-ny-dansk-regering-som-stoette-i-euformandskabet/>

fremtiden, fastslår programmet. Et stærkere Erasmus-program italesættes som det initiativ, der både skal fremme uddannelse, færdigheder og mobilitet samt styrke de europæiske universiteter. Dertil bør der sættes et langsigtet mål om etableringen af en netværksbaseret europæisk 'super-universitetsmodel'. Det lyder endvidere, at Europa ikke har råd til at spilde unionens *human capital*. Den unge generation i Europa får derfor en del opmærksomhed i det finske program. Det bemærkes, at selvom ungdomsledigheden er faldende, så er der fortsat meget arbejde at gøre for ikke "at tabe en hel generation". Social inklusion af unge med særlige behov bliver bl.a. udråbt til at være en del af løsningen: "*All young people should have equal opportunities to enhance their digital competences, regardless of their background.*" (side 8).

En række uddannelsesrelaterede møder og arrangementer vil samtidig blive afholdt af det finske formandskab hen over årets sidste par måneder. [Mødekalenderen](#) afslører bl.a., at [implementeringen af det nye Erasmus+ program](#) vil blive drøftet af de nationale Erasmus-agenturer ved et uformelt møde i begyndelsen af oktober. Ligeså vil der på et møde i oktober blive diskuteret [de fremtidige investeringer i uddannelse i Europa](#) i lyset af [det europæiske uddannelsesstopmøde](#) den 26. september 2019, som afholdes for blot anden gang i EU's historie. Bologna-processens follow-up gruppe mødes i november for at drøfte den sidste implementeringsperiode for programmet 2018-2020, samtidig med at mødet vil tage hul på forberedelserne til [et nyt strategisk Bologna-program for 2020-2030](#) og forberede en ministererklæring for år 2020. Et af formandskabets sidste initiativer bliver [en konference i december dedikeret PISA](#), hvor de på det tidspunkt spritnye PISA-resultater for PISA 2018-undersøgelsen vil være frigivet. Konferencen vil desuden diskutere resultaterne i relation til det forberedelsesarbejde, der venter i forbindelse med den nye strategiske ramme for europæisk samarbejde inden for uddannelse. Det vil sige processen efter Education and Training 2020.

Et gennemgående tema for en række møder om videregående uddannelse er [digitalisering, kunstig intelligens](#) og [åbenhed](#). Erhvervsuddannelsesområdet er i den grad også dækket dette efterår, hvor både [European Vocational Skills Week](#), et [generaldirektoratsmøde](#) og konferencen [VET for All – Skills for Life](#) sætter fokus på bl.a. behovet for faglært arbejdskraft, hvordan uddannelserne kan gøres mere attraktive at søge, og hvilken rolle erhvervsuddannelsesområdet spiller i implementeringen af et europæisk uddannelsesrum frem mod år 2025. Et møde i [generaldirektoratet for skoler](#) vil i december sætte fokus på bl.a. uddannelseskvalitet, lærerprofessionen og elevernes trivsel.

Afslutningsvis vil den 21.-22. november 2019 være centrale datoer, da der over disse dage afholdes [ministerrådsmøde i EYCS](#) med de europæiske undervisningsministre. Det bliver samtidig det første rådsmøde for Pernille Rosenkrantz-Theil som dansk undervisningsminister.

Vil man følge det finske formandskabs arbejde, vil dette være muligt på de sociale medier via #EU2019FI og på formandskabets hjemmeside <https://eu2019.fi>.

